Parlamentul European
2019-2024

Comisia pentru afaceri economice și monetare

2023/2063(INI)

4.12.2023

PROIECT DE RAPORT

referitor la semestrul european pentru coordonarea politicilor economice în 2024
(2023/2063(INI))

Comisia pentru afaceri economice și monetare

Raportor: René Repasi

Raportor pentru aviz al comisiei asociate în conformitate cu articolul 57 din Regulamentul de procedură:
Margarida Marques, Comisia pentru bugete

CUPRINS

Pagina

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN.....3

EXPUNERE DE MOTIVE.....9

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

referitoare la semestrul european pentru coordonarea politicilor economice în 2024 (2023/2063(INI))

Parlamentul European,

– având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 136,

– având în vedere Protocolul (nr. 1) la Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) și TFUE privind rolul parlamentelor naționale în Uniunea Europeană,

– având în vedere Protocolul nr. 2 la TUE și TFUE privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității,

– având în vedere Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernanța în cadrul uniunii economice și monetare,

– având în vedere Acordul de la Paris încheiat în cadrul Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice și obiectivele de dezvoltare durabilă,

– având în vedere Directiva 2011/85/UE a Consiliului din 8 noiembrie 2011 privind cerințele referitoare la cadrele bugetare ale statelor membre[1],

– având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1177/2011 al Consiliului din 8 noiembrie 2011 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1467/97 privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii deficitului excesiv[2],

– având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1173/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind aplicarea eficientă a supravegherii bugetare în zona euro[3],

– având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1174/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind măsurile de executare pentru corectarea dezechilibrelor macroeconomice excesive din zona euro[4],

– având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1175/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice[5],

– având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al

[1] JO L 306, 23.11.2011, p. 41.
[2] JO L 306, 23.11.2011, p. 33.
[3] JO L 306, 23.11.2011, p. 1.
[4] JO L 306, 23.11.2011, p. 8.
[5] JO L 306, 23.11.2011, p. 12.

Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice[6],

– având în vedere Regulamentul (UE) nr. 472/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 mai 2013 privind consolidarea supravegherii economice și bugetare a statelor membre din zona euro care întâmpină sau care sunt amenințate de dificultăți grave în ceea ce privește stabilitatea lor financiară[7],

– având în vedere Regulamentul (UE) nr. 473/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 mai 2013 privind dispozițiile comune pentru monitorizarea și evaluarea proiectelor de planuri bugetare și pentru asigurarea corectării deficitelor excesive ale statelor membre din zona euro[8],

– având în vedere Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență[9] (Regulamentul MRR),

– având în vedere comunicarea Comisiei din 4 martie 2021 intitulată „Plan de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale” (COM(2021)0102),

– având în vedere angajamentul social de la Porto din 7 mai 2021, semnat de Consiliu, Comisie, Parlament și partenerii sociali,

– având în vedere analiza Consiliului bugetar european din 28 iunie 2023 privind orientarea bugetară care ar fi adecvată pentru zona euro în 2024,

– având în vedere raportul anual al Consiliului bugetar european din 4 octombrie 2023,

– având în vedere Comunicarea Comisiei din 9 noiembrie 2022 referitoare la orientările privind o reformă a cadrului de guvernanță economică al UE (COM(2022)0583),

– având în vedere propunerea Comisiei de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului (COM(2023)0240),

– având în vedere propunerea Comisiei de regulament al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1467/97 privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii de deficit excesiv (COM(2023)0241),

– având în vedere propunerea Comisiei de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2011/85/UE privind cerințele referitoare la cadrele bugetare ale statelor membre (COM(2023)0242),

– având în vedere Declarația de la Granada, adoptată la 6 octombrie 2023,

[6] JO L 306, 23.11.2011, p. 25.
[7] JO L 140, 27.5.2013, p. 1.
[8] JO L 140, 27.5.2013, p. 11.
[9] JO L 57, 18.2.2021, p. 17.

– având în vedere comunicarea Comisiei din 21 noiembrie 2023 intitulată „Analiza anuală a creșterii durabile 2024” (COM(2023)0901),

– având în vedere raportul Comisiei din 21 noiembrie 2022 intitulat „Raportul privind mecanismul de alertă 2024” (COM(2023)0902) și recomandarea Comisiei din 21 noiembrie 2022 referitoare la o recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro (COM(2023)0903),

– având în vedere propunerea de raport comun privind ocuparea forței de muncă al Comisiei și al Consiliului din 21 noiembrie 2022 (COM(2023)0904),

– având în vedere previziunile economice ale Comisiei din toamna anului 2023, publicate la 15 noiembrie 2023,

– având în vedere articolul 54 din Regulamentul său de procedură,

– având în vedere avizul Comisiei pentru bugete,

– având în vedere raportul Comisiei pentru afaceri economice și monetare (A9-0000/2022),

A. întrucât, potrivit previziunilor Comisiei din toamna anului 2023, în 2023 PIB-ul ar urma să crească cu 0,6 % atât în UE în general, cât și în zona euro și în 2024 să crească cu 1,3 %, respectiv, 1,2 %;

B. întrucât piața muncii din UE a continuat să arate semne de vitalitate îmbucurătoare în prima jumătate a anului 2023, cu toate că creșterea economică a încetinit, în același timp însă în unele sectoare și ocupații deficitul de forță de muncă este în continuare acut, conform previziunilor Comisiei din toamna anului 2023; întrucât șomajul a atins un nivel minim istoric în întreaga UE, cu variații de la un stat membru la altul;

C. întrucât în 2023 inflația se va ridica la 6,5 % în UE și la 5,6 % în zona euro, estimându-se că va scădea la 3,5 % și, respectiv, la 3,2 % în 2024, conform previziunilor Comisiei din toamna anului 2023;

D. întrucât se preconizează că ponderea datoriei în PIB va scădea la 83,1 % în UE (90,4 % în zona euro); întrucât se preconizează că în UE ponderea datoriei în PIB va scădea ușor, ajungând la circa 82,7 % în 2024 și 82,5 % în 2025;

E. întrucât un răspuns politic rapid, decisiv și coordonat a permis economiei UE să se redreseze și să treacă peste consecințele socioeconomice ale pandemiei de COVID-19 și ale războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și să iasă cu bine din criza energetică rezultată, din stagnarea economică din 2023 și dintr-o perioadă de risc și incertitudine, inclusiv ca urmare a situației din Orientul Mijlociu;

F. întrucât fondurile din partea UE s-au dovedit a fi un instrument esențial pentru a asigura stabilizarea macroeconomică la nivelul UE și a întări reziliența internă și externă în vremuri de criză, ajutând totodată statele membre să finanțeze investițiile necesare în prioritățile UE pentru a face față provocărilor actuale și viitoare;

Perspective economice pentru UE

1. se arată îngrijorat de creșterea anemică din UE; remarcă impactul constant pe care îl exercită prețurile la energie și inflația asupra puterii de cumpărare a gospodăriilor și asupra competitivității întreprinderilor din UE;

2. recunoaște eforturile Băncii Centrale Europene (BCE) de a reduce rata inflației în zona euro; consideră că majorarea ratelor dobânzii tratează doar parțial cauzele creșterii inflației și că sunt necesare politici și reforme fiscale, structurale și normative adecvate și coordonate care să completeze acțiunile de politică monetară ale BCE;

3. scoate în evidență că în anumite state membre deficitul de investiții publice și private frânează potențialul de creștere durabilă; subliniază că aceste investiții sunt esențiale pentru capacitatea UE de a face față provocărilor existente și de a întări reziliența și competitivitatea UE în fața provocărilor viitoare;

Semestrul european și Mecanismul de redresare și reziliență (MRR)

4. reamintește că semestrul european este cadrul stabilit pentru coordonarea politicilor bugetare, economice, sociale și în domeniul muncii în întreaga Uniune, în conformitate cu tratatele, inclusiv cu Pilonul european al drepturilor sociale, protejând astfel stabilitatea macroeconomică și coeziunea socială în Uniune;

5. este îngrijorat că dimensiunea socială a semestrului european s-a șubrezit din cauza limitărilor impuse de recomandările specifice fiecărei țări (RST) la implementarea planurilor naționale de redresare și reziliență (PNRR) și pentru că a scăzut numărul de RST sociale bazate pe tabloul de bord social; invită Comisia să coreleze mai strâns RST-urile cu rapoartele de țară respective;

6. împărtășește opinia că RST-urile pe 2024 trebuie să se concentreze pe un număr limitat de provocări; subliniază că RST-urile trebuie să contribuie și la creșterea competitivității, la promovarea tranzițiilor verde și digitală și la asigurarea echității sociale; ține să remarce că RST-urile trebuie să țină seama de vulnerabilitățile sociale;

7. este preocupat de faptul că sistemul de finanțare și verificare bazat pe performanță al MRR nu se poate lăuda, în practică, cu prea multe rezultate și creează prea multă birocrație; pledează pentru o mai mare flexibilitate pentru a ajusta țintele de etapă și țintele finale astfel încât să se poată ține seama de lecțiile învățate în cursul procesului de implementare;

8. sprijină integrarea în programele politicii de coeziune a UE a nevoilor de investiții identificate în MRR și în RST; reamintește că politica de coeziune slujește un set mai larg de obiective decât MRR; cere ca părțile interesate să fie cooptate și să participe la elaborarea și implementarea PNRR-urilor într-o măsură comparabilă cu programele politicii de coeziune;

Reforma cadrului de guvernanță economică al UE

9. consideră că este cazul să se reformeze normele fiscale ale UE și salută propunerile prezentate de Comisie;

10. subliniază că reforma trebuie să aducă o simplificare a cadrului, să țină mai mult cont de specificul fiecărei țări și să îi confere un caracter executoriu mai pregnant și să le permită statelor membre să își satisfacă nevoile de investiții publice pentru tranzițiile verde și digitală a economiilor lor, fără a submina sustenabilitatea datoriei publice;

11. consideră demn de apreciat faptul că s-au tras învățăminte din modul în care a fost conceput MRR, prevăzând opțiuni ce permit corelarea angajamentelor naționale fiscale, de reformă și de investiții cu stimulente financiare de la UE, ca, de exemplu, granturile și împrumuturile; regretă profund că, spre deosebire de MRR, reforma cadrului de guvernanță economică nu dispune de mecanismele de stimulare necesare pentru a sprijini și a promova reformele politicilor și investițiile necesare la nivel național; este preocupat de faptul că unele state membre nu vor avea capacitatea financiară de a finanța pe cont propriu o tranziție verde și digitală justă;

12. regretă faptul că în propunerile de reformă nu se insistă suficient pe interacțiunea dintre dezechilibrele macroeconomice și normele fiscale; subliniază că stabilitatea financiară a UE depinde de echilibrul macroeconomic dintre economiile statelor membre și că pentru a restabili acest echilibru poate fi nevoie să se apeleze la cheltuieli publice;

13. recunoaște necesitatea de a evita deficitele excesive persistente și propune, ca modalitate de a atinge acest obiectiv, să se adopte norme comune, bazate pe criterii obiective; subliniază că, în schimb, aceste norme nu ar trebui să interzică abateri temporare de la traiectoria cheltuielilor nete care se justifică prin investiții focalizate, cu relevanță strategică, care înfăptuiesc obiectivele UE;

14. recunoaște că există diferențe între statele membre la capitolul sustenabilitatea datoriei și capacitatea de a reduce nivelul de îndatorare fără a înceta să investească; subliniază deci că trebuie lăsată statelor membre libertatea de a parcurge traiectorii diferite de reducere a datoriei;

15. felicită Comisia pentru faptul că negociază cu fiecare stat membru în parte planuri bugetare structurale; subliniază că dacă crește puterea discreționară a Comisiei trebuie să crească proporțional și răspunderea sa față de Parlamentul European;

16. consideră că o implicare mai susținută a parlamentelor naționale în stabilirea conținutului și în votarea planurilor bugetare structurale este un mod înțelept de a oferi mai multe garanții că planurile bugetare structurale corespund intereselor naționale;

17. recunoaște că dialogul economic, care face parte din semestrul european, constituie o bază utilă pentru exercitarea răspunderii, dar consideră că de răspundere în adevăratul sens al cuvântului nu se poate vorbi decât dacă Parlamentul European dispune de instrumente de tragere la răspundere, ca drepturi de veto sau să îi poată trage la răspundere personal pe comisari, care să îi permită să aplice consecințe în funcție de rezultatul evaluării sale privind performanța semestrului european

°

° °

18. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului și

Comisiei.

EXPUNERE DE MOTIVE

Semestrul european este un exercițiu anual care are rolul de a coordona politicile economice și bugetare ale statelor membre, având un impact larg asupra politicilor sociale. Raportul din proprie inițiativă privind semestrul european pentru coordonarea politicilor economice în 2024 dă glas preocupărilor legate de creșterea economică anemică, subliniază impactul prețurilor la energie și al inflației asupra puterii de cumpărare și recunoaște rolul UE în stabilizarea economiei în timpul crizelor. Raportorul subliniază că este nevoie de politici bugetare, structurale și de reglementare coordonate, dar și de investiții publice și private. Aspectele de muncă și sociale din Strategia anuală pentru 2024 privind creșterea durabilă sunt deosebit de importante, având în vedere contextul de incertitudine, marcat de creșterea inflației și a costului vieții din cauza invadării Ucrainei de către Rusia, consecințele sociale și economice ale pandemiei de COVID-19 care încă se mai resimt și situația din Orientul Mijlociu.

În raport, se trage un semnal de alarmă cu privire la ratele scăzute de creștere din UE din cauza impactului continuu al prețurilor la energie și al inflației asupra puterii de cumpărare a gospodăriilor și asupra performanței întreprinderilor din UE. Deși recunoaște eforturile BCE de combatere a inflației, sugerează totuși că nu se poate ieși din criză doar prin creșterea ratelor dobânzii; sunt necesare politici fiscale, structurale și de reglementare coordonate pentru a putea ieși din criza în care se zbate mediul economic. Textul subliniază că investițiile publice și private insuficiente în anumite state membre împiedică creșterea durabilă, subliniind rolul esențial al acestor investiții în întărirea rezilienței, soliditații și competitivității UE în toiul provocărilor cu care se confruntă.

În plus, raportorul discută aspecte legate de semestrul european, Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) și propune reforme ale cadrului de guvernanță economică al UE, care printre altele trebuie simplificat, să aibă mai multă forță executorie și să sprijine tranzițiile verde și digitală. Deși recunoaște lecțiile învățate din Mecanismul de redresare și reziliență (MRR), raportorul regretă că nu s-au prevăzut mecanisme de stimulare similare în propunerea de reformă a cadrului de guvernanță economică. El își face griji că unele state membre ar putea să nu aibă capacitatea financiară pentru a finanța independent tranzițiile verde și digitală necesare. Alte griji sunt legate de declinul dimensiunii sociale din cauza autolimitării recomandărilor specifice fiecărei țări (RSȚ) consecința fiind un număr tot mai mic de recomandări bazate pe tabloul de bord social. Raportorul pledează pentru RSȚ-uri pentru 2024 focalizate, subliniind rolul lor în impulsionarea competitivității, a tranzițiilor verde și digitală și a echității sociale, ținând cont de vulnerabilitățile sociale. Motive de îngrijorare există și legat de ineficiența și birocrația sistemului bazat pe performanță al MRR. Raportul anual privind semestrul european din acest an sprijină alinierea politicilor de coeziune ale UE la MRR și la RSȚ-uri, vine cu îndemnul de a coopta părțile interesate la întocmirea planurilor naționale de redresare și reziliență (PNRR) la fel ca în cazul programelor politicii de coeziune.

Raportorul regretă că nu se acordă atenția insuficientă interacțiunii dintre dezechilibrele macroeconomice și normele fiscale, subliniind că tratarea acestui aspect este importantă pentru stabilitatea financiară a UE, putând necesita cheltuieli publice. Recunoaște necesitatea de a limita cheltuielile publice pentru a evita deficitele excesive, sugerând ca limitările să se bazeze pe criterii obiective și să acorde derogări pentru anumite cheltuieli alocate pentru investiții necesare.

În plus, privește cu neîncredere finanțarea și sistemul de verificare ale MRR, bazate strict pe performanță, deoarece este nevoie de mai multă flexibilitate pentru a atinge obiectivele de investiții convenite. Acest lucru este cu atât mai necesar dacă programele politicii de coeziune ar trebui raționalizate în funcție de nevoile de investiții ale MRR. Reforma normelor fiscale ale UE joacă un rol esențial în viitoarele evoluții ale politicilor economice și bugetare ale statelor membre, simțindu-se în plus nevoia de mai multă răspundere, de implicarea parlamentelor naționale și de instrumente adecvate pentru ca Parlamentul European să poată trage la răspundere Comisia Europeană pentru performanța semestrului european.